

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва

Кафедра режисури

Силабус

навчальної дисципліни

«ІСТОРИЯ ТЕАТРУ»

Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність - 026 «Сценічне мистецтво»

Освітньо-професійна програма «Режисура шоу та арт-проектів»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Харків, 2024

Силабус склала:

Світлана ШУМАКОВА кандидат мистецтвознавства, доцент

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 2 від 28 серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Зміни до силабусу затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 6 від 13 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва ХДАК

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

Зміни до силабусу затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва ХДАК

Протокол № 4 від 28 листопада 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва дисципліни	Історія театру
Викладач	 <p>Шумакова Світлана Миколаївна https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/sm/r/shumakova.html</p>
Контактні дані викладача	Шумакова С.М. svitlana_shumakova@xdak.ukr.education svetlana-klr@ukr.net
Інформація про консультації	середа – 11.40, а також у зручний для здобувачів час за узгодженням з викладачем.
Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити: Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Історія української культури», «Історія костюму в театральному мистецтві», «Основи режисури та майстерності актора» «Філософія».</p> <p>Постреквізити: Знання з теоретичних основ історії театру полегшують засвоєння дисциплін: «Історія світової художньої культури», «Режисура шоу та артпроектів», «Режисура перформансу», крім того знання можуть бути використані для при створенні (бакалаврського) творчого проєкту.</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

<p>Навчальний курс «Історія театру» спрямований на теоретичну підготовку бакалаврів для подальшої самореалізації в галузі професійної діяльності. Курс є дисципліною театральнокультурологічної спрямованості й розглядає витoki театального мистецтва, його зв'язок з соціокультурними явищами епохи, аналізує роль театру в житті людей. Здобувачі вищої освіти повинні скласти уяву про культуротворчий потенціал, ключові явища й постаті світової театальної історії, шедеври драматургії, оволодіти понятійно-категоріальним апаратом. Дисципліна має важливе значення для формування професійного становлення, інтелектуального та художньо-творчого розвитку майбутнього фахівця в галузі сценічного мистецтва. «Історія театру» як навчальна дисципліна покликана сприяти прагненню до професійної самореалізації, а також умінню застосовувати теоретичні знання на практиці у складі творчого колективу.</p> <p>По завершенню вивчення дисципліни здобувачі будуть спроможні: систематизувати теоретичні знання предметного поля історії та теорії театального мистецтва; розкривати соціокультурну значущість мистецтва театру в широкому історико-культурному контексті з огляду на коди естетичних пріоритетів часу; висвітлювати сутність, внутрішню логіку, формотворчу специфіку і художні виміри ключових етапів еволюції світового сценічного мистецтва й драматургії; сформують навички наукового мислення і теоретичного узагальнення щодо явищ світової театальної культури</p>

3. МЕТА КУРСУ

Мета - поглибити наукову та практичну підготовку фахівців у сфері сценічного мистецтва. Простежити історичний поступ театрального мистецтва різних епох і країн у контексті змін світоглядних парадигм; розкрити тенденції розвитку драматургічного мислення на основі стильових засад; ознайомити з еволюцією історичних перетворень та сучасним станом акторських і режисерських практик; сформулювати ключові концепції та соціокультурні чинники, що впливають на перебіг сучасних театральних процесів.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК 04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.

СК 10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.

СК 12. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.

СК 14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

СК 15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПРН 09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПРН 11. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.

ПРН 13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, кіно, літератури, образотворчого мистецтва, музики; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПРН 14. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного мистецького і культурного життя.

ПРН 15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	обов'язкова навчальна дисципліна
Формат курсу	денна 5 семестр
Обсяг курсу	кількість кредитів – 3
	загальна кількість годин 90
	Аудиторних 30
	лекційні 16
	Семінарські 14
	Самостійна робота 60

Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Переносна мультимедійна система, ноутбук, ПЗ - Firefox 130.0.1, Chrome 129.0.6668.70/71, Libre Office 24.8.2, OpenOffice 4.1.15, PDF XChange Viewer 10, 7-zip 23-01, Zoom 6.2.0 (не потребує ліцензування); проектор мультимедійний, інтерактивна дошка. У разі організації освітнього процесу в форматі онлайн - Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education.
Форми, види навчальних занять та методи навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекції / семінарські заняття Методи навчання: проблемний (проблемно-пошуковий) метод; вербальний метод; наочний метод, інтерактивні методи (діалог Сократа, метод проєктів, PRES-формула)
Поточний контроль	опитування (усне та письмове); доповідь на семінарських заняттях; виконання завдань самостійної роботи; створення презентацій за визначеними темами.
Підсумковий контроль	Залік
Політика курсу*	Умовами опанування навчальної дисципліни «Історія театру» є: <ul style="list-style-type: none"> • систематичне виконання усіх поставлених завдань; • дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); • дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html); • запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf • невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf) • визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	сем.	п.	інд.	с.р.		л.	сем.	п.	інд.	с.р.
Розділ 1. Театральне мистецтво від витоків до кінця середньовіччя												
Тема 1. Вступ. Походження театру	7	2	-	-	-	5	7	0.5				6.5
Тема 2. Античний театр	8	1	2	-	-	5	8	0.25	1			6.75
Тема 3. Середньовічний	8	1	2	-	-	5	8	0.25				7.75

театр													
<i>Разом за розділом 1</i>	23	4	4	-	-	15	23	1	1				21
Розділ 2. Становлення професійного театру													
Тема 4. Театр епохи Відродження	8	1	2	-	-	5	8	0.25	1				6.75
Тема 5. Театр доби Класицизму	6	1	-	-	-	5	6	0.25					5.75
Тема 6. Театр Просвітництва XVIII ст.	6	1	-	-	-	5	6	0.5					5.75
<i>Разом за розділом 2</i>	20	3	2	-	-	15	20	1	1				18
Розділ 3. Театральне мистецтво XIX–XXI ст.													
Тема 7. Театр XIX ст.	8	1	2	-	-	5	8	0.25					7.75
Тема 8. Театр XX ст.	8	1	2	-	-	5	8	0.25					7.75
Тема 9. Сучасний світовий театральний процес: течії та тенденції	9	2	2	-	-	5	9	0.5	1				7.5
<i>Разом за розділом 3</i>	25	4	6	-	-	15	25	1	1				23
Розділ 4. Український театр													
Тема 10. Джерела театру в Україні. Шкільний театр. Вертеп	6	1	-	-	-	5	6	1					5
Тема 11. Становлення українського національного театру. Театр корифеїв (друга половина XX ст.)	7	2	-	-	-	5	7	1	1				5
Тема 12. Вітчизняне театральне мистецтво на сучасному етапі.	9	2	2	-	-	5	9	1					8
<i>Разом за розділом 4</i>	22	5	2	-	-	15	22	3	1				18
Усього годин	90	16	14	-	-	60	90	6	4	-	-		80

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль:

- доповідь на семінарському заняттях –35 балів (7 теми по 5 балів);
- усне/письмове опитування - 5 балів 5 тем по 1 балу;
- виконання завдань для самостійної роботи – 25 балів - по 2/3 балів;

Підсумковий контроль:

Залік (тест) - до 30 балів.

Всього 100 балів

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

Поточний контроль												Залік	Всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
3	7	7	7	3	3	7	7	7	3	4	7	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	Зараховано
74 – 81	C	
64 – 73	D	Зараховано
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література (бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до списку)	Кількість балів, які може отримати здобувач
1.	Тема 2. Антична драматургія	1. Виникнення та еволюція жанрів античної драматургії. 2. Аристотель про трагедію. 3. Основні жанри давньогрецької та давньоримської драматургії. 4. Принципи сценічного втілення творів. 5. Видатні античні (давньогрецькі і давньоримські) драматурги.	2, 4	5
2.	Тема 3. Два виміри еволюції середньовічного	1. Естетико-філософські принципи середньовічного	4, 7, 8, 12	5

	театру	<p>театру.</p> <p>2. Дві паралелі розвитку театру середньовіччя.</p> <p>3. Творчість середньовічних гістріонів, вагантів, мінестрелей, скоморохів.</p> <p>4. Літургійна та напівлітургійна драма.</p> <p>5. Містерія.</p> <p>6. Міраклъ.</p> <p>7. Мораліте.</p> <p>8. Фарс.</p> <p>9. Східнослов'янські мандрівні лицедії.</p> <p>Скоморохи.</p>		
3.	Тема 4. Театр доби Відродження – якісний прорив в розвитку сценічного мистецтва/ Драматургія В. Шекспіра	<p>1. Відродження – якісно новий етап в історії західноєвропейської культури.</p> <p>2. Зміни всіх аспектів театрального життя: поява нових форм, жанрів, театральних професій; видозміна самих принципів театрального мистецтва.</p> <p>3. Архітектура, що відклала відбиток на розвиток мистецтва театру: поряд з античними театрами з'являються нові, які переосмислюють театральний простір, поєднуючи сцену і глядацьку залу.</p> <p>4. Використання по-новому музики, світла, декорацій, що призвело до становлення бурхливого розвитку нової театральної форми – класичної опери.</p> <p>5. Знайдення нових видовищні форм та розвиток в двох напрямках: ренесансної «вченої комедії» і народної комедії-імпровізації –</p> <p>3. «комедії дель арте».</p>	4, 8, 9	5
4.	Тема 7 Специфіка сценічної практики XIX ст. та акторське мистецтво	<p>1. Романтизм як прогресивне спрямування, що тяжіє до встановлення більш тісного зв'язку акторського мистецтва з соціально-культурними настроями епохи.</p> <p>Романтичний герой у гострому конфлікті із суспільством.</p> <p>2. Зміна акторського виконавства: виразна міміка та жест, емоційність, поглиблена думка.</p> <p>3. Звільнення романтизмом</p>	1, 4, 11, 15,16, 18	5

		<p>акторської гри від канонів класицизму як підготовка підґрунтя розвитку реалізму на сцені.</p> <p>4. Особливості реалістичного методу акторського виконання.</p> <p>5. Провідні акторські школи.</p> <p>6. Акторська школа «театру удавання» Франції (Е. Го, Ж. Муне-Сюллі, С. Бернар, Коклен-старший).</p> <p>7. Великі італійські трагіки – А. Рісторі, Е. Россі, Т. Сальвіні, Е. Дузе.</p>		
5.	Тема 8. «Нова драма» кінця XIX – початку XX ст.	<p>1. Основні течії та тенденції драматургії кінця XIX – поч. XX ст.</p> <p>2. Проблеми сценічного втілення нової драматургії.</p> <p>3. Термін «Нова драма».</p> <p>4. Нові теми та герої, що з'являються у драматургії.</p>	4, 5, 9, 10, 14	5
6.	Тема 9. Принципи постановочної режисури у творчості провідних європейських режисерів	<p>1. Загальна характеристика періоду. Нові тенденції в художній культурі.</p> <p>2. Подолання розриву між театральним репертуаром та великою літературою, оволодіння західноєвропейською драматургією методом критичного реалізму.</p>	4, 5, 14	5
7.	Тема 12. Сучасний театральний процес.	<p>1. Використання готових форм як основоположна ознака стилю – звернення до готового, минулого, що відбулося з метою заповнити недолік власного змісту.</p> <p>2. Відступ від публічності в елітарність, що пов'язано з невідповідністю домінування художнього стилю вимогам масового глядача – постмодерністський театр відступає на невеликі імпровізовані майданчики, а спектакль перетворюється в інсталяцію.</p> <p>3. Живий відгук на швидкий розвиток технологій, які знаходять своє місце на сцені в якості сценічних образів.</p> <p>4. Принциповий розрив з традиціями.</p>	3, 6, 13, 17, 18	5
			Всього	35

10. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

	Назва теми	Кількість балів
1.	Театр Давньої Греції. Есхіл, Софокл, Еврипід, Аристофан. «Поетика» Аристотеля. Елліністичний театр. Драма в епоху Римської республіки. Драма в епоху Римської імперії. Плавт і Теренцій.	2
2.	Основні жанри середньовічного театру. Світські жанри театру. Діяльність вагантів, менестрелів, трубадурів.	2
3.	Театральна культура Сходу. Основні засоби виразності індійського традиційного театру, театру Катхакалі, китайського традиційного театру, театру Но і Ваянг топенг.	2
4.	Національні особливості ренесансного театру в країнах Європи. Ренесансна "наукова комедія" та "комедії дель арте". Традицій ренесансної драматургії.	2
5.	Школа класицизму, її нормативний характер. Естетичні принципи нової французької драматургії.	2
6.	Провідні ідеї доби Просвітництва. Драматургія епохи Просвітництва.	2
7.	Головні напрямки розвитку театру та драматургії другої половини XIX ст.	2
8.	Театр модернізму – витоки, мета, структура та основні засади. Полістилістика творчості М. Рейнгардта, теорія «театру жорстокості» Антонена Арто, «політичний театр» Ервіна Піскатора,	2
9.	Постмодернізм у театрі. Режисерські системи Е. Барби, Є. Гротовського, П. Брука, Т. Кантора. Постдраматичний театр: Ромео Кастелуччі, Ян Фабр, Аріана Мнушкіна, Роберт Вілсон, Франк Касторф.	2
10.	Театральні елементи в іграх та обрядах. Особливості феномену українського бароко: містерії, ярмаркові вистави, інтермедії, фарс, балаган. Явище вертепу в системі шкільного театру.	2
11.	Формування професійного театру в Україні. Видатні діячі «театру корифеїв» Сценічне мистецтво початку XX ст., театральна діяльність М. К. Садовського, І. Мар'яненка, Г. Гаєвського, М. Вороного, О. Загарова, П. Саксаганського, Г. Юри. Полістилістичність української драматургії п. XX ст. Специфіка діяльності «Молодого театру». Лесь Курбас – реформат українського театрального мистецтва.	3
12.	Полістилістичність пошуків молодого сучасної режисури. «Нова драма» і документальний театр: видатні постаті. Перспективи розвитку вітчизняного театру на прикладах сучасних незалежних театрів та державних театральних колективів.	2
Разом		

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО ТЕСТУВАННЯ

1. Феномен театру в контексті світової художньої культури.
2. Генеза театральньо-видовищного процесу: релігійні уявлення і міфологічна традиція як витоки.
3. Культ Діоніса: святково-ритуальні форми як підґрунтя й символічні початки виникнення давньогрецької драми.
4. Роль Аристотеля в розвитку теорії драми.
5. Етимологія термінів «трагедія» та «комедія». Зміст поняття «катарсис» в античній теорії драми.

6. Давньогрецький театр: змагання драматургів, характерні ознаки акторської майстерності. Особливості давньогрецької оркестри.
7. Жанри античної драматургії, що використовували міфологічні сюжети. та жанри, що використовували сюжети сучасні.
8. Котурни та маска у давньогрецькому театрі.
9. Складові частини театральної споруди античності.
10. Давньоримський театр. Маски ателани. «Паліата» або «комедія плаща». Комедія-тогата та паліата.
11. Процес театралізації середньовічної літургії в контексті формування літургійної драми.
12. Акторське мистецтво середньовіччя: блазнівське трюкацтво, фіглярство народних забавників.
13. Театр доби Відродження – якісний прорив в розвитку сценічного мистецтва.
14. Естетичний вимір бароко в мистецтві театру.
15. «Правило трьох єдностей» класицистичного театру.
16. Розвиток театру в Європі XVII ст.: придворний театр.
17. Просвітницький реалізм в акторському та режисерському мистецтві.
18. Прийоми просвітницького театру: розуміння акторської гри за Д. Дідро.
19. Театр XIX століття: течія «інтелектуальної драми».
20. «Театр абсурду» як вияв панічних настроїв «маленької людини».
21. Ідейно-філософські принципи театрального мистецтва XX століття.
22. Прояви театрального постмодернізму сьогодення.
23. Постмодернізм: еволюція законів драми в новітніх стильових течіях.
24. Театральні експерименти XXI століття.
25. Ритуально-обрядове дійство як основа формування українського театру.
26. Особливості розвитку шкільного театру в Україні.
27. Значення вертепної драми для формування національного українського театру.
28. Роль кріпацького театру в розвитку театрального мистецтва.
29. Драматургія І. Котляревського та Г. Квітки-Основ'яненка, її вплив на подальший розвиток театрального мистецтва
30. Вплив родини Тобілевичів на розвиток побутового театру.
31. Діяльність М. Кропивницького та М. Старицького в українському театрі
32. Акторська майстерність корифеїв українського театру.
33. Львівський театр «Руської бесіди»: характеристика драматургії та акторської гри.
34. «Молодий театр» Леся Курбаса – завдання, режисура.
35. Стаціонарні театри України: умови виникнення, особливості розвитку.
36. «Політичний» етап діяльності «Березолу».
37. Особливості драматургії М. Куліша.
38. Тенденції розвитку театру в 20-30 роки XX ст.
39. Леся Курбас та його система виховання актора.
40. Діяльність послідовників Леся Курбаса (акторів та режисерів).
41. Театр та драматургія періоду Великої Вітчизняної війни.
42. Драматургічна проблематика повоєнних років, особливості театрального мистецтва.
43. Театральний процес в Україні 60-70-х років XX ст.
44. Метод соціалістичного реалізму в драматургії XX століття.
45. Студійний рух в українському театрі кінця 1980-х років.
46. Розмаїття напрямів та стилів в українській драматургії кінця XIX-початку XX століття.
47. Театральний фестивальний рух на Україні кінця XX – початку XXI століття.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Обов'язкові

1. Античний театр. Есхіл, Софокл, Евріпід, Арістофан, Менандр, Плавт. Київ: Веселка, 2003. 383 с.
2. Антонович Д. Триста років українського театру. 1619-1919. Львів: Національний університет ім. І. Франка. 2001. 273 с.
3. Баканурський А., Корнієнко В. Театрально-драматичний словник ХХ століття. Київ : Знання України, 2009. 319 с.
4. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посіб. / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККіМ, 2014. 142 с.
5. Владимірова Н. В. Західноєвропейський театр у динаміці культуротворчого процесу межі ХІХ–ХХ століть. Київ : «Щек», 2008. 295 с.
6. Владимірова Н.В. Історія театру Західної Європи і США. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв. Київ, 2024. Частина перша. 204 с.
8. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ-ХХ століть : реалізм, диску. Київ, 2013. 346 с.
9. Дмитрова Л. Підручна книга з історії всесвітнього театру. Львів, 2004.
10. Захаревич М. «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка у динаміці соціокультурних перетворень 1920-2001 років» . Київ, 2016. 320 с.
11. Клековкін О. Ю. Античний театр : навч. посіб. / О. Клековкін. Київ : АртЕк, 2004. 208 с.
12. Клековкін О. Історіографія театру: Напрями. Школи. Методи. Постаті: навчальний посібник / Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. Київ: АртЕк, 2017. 336 с.
13. Клековкін О. Ю. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів. Київ : ДІТМ ім. І. М. Карпенка-Карого, 2001. 256 с.
14. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). Київ, 2000. 160 с.
15. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; ред. М. Москаленко. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001, 917 с
16. Курбасівські читання : наук. вісник. № 2 : До 120-річчя від дня народження Леся Курбаса: історія, теорія, критика / Нац. центр театального мистецтва ім. Л. Курбаса. – Київ : НЦТМ ім. Л. Курбаса, 2007. – 285 с.
17. Лужницький Г. Український театр. Наукові праці, статті рецензії: Збірник праць. Львів, 2004. Т. 2. Статті, рецензії. 360с.
18. Лягущенко А. Український театр. Видатні діячі та менеджмент / Андрій Лягущенко. — Київ : Мистецтво, 2021. — 431 с. : іл.
20. Мистецтвознавство ХХ століття : хрестоматія-довідник [театральне мистецтво] / кол. авт. : А. Баканурський та ін.; упоряд. : А. Білик, С. Думасенко. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 424 с.
21. Нариси з історії театального мистецтва України ХХ століття / Ін-т проблем сучасн. мистецтва Академії мистецтв України; редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. – Київ: Інтертехнологія, 2006. – 1054 с.: іл.
22. Пилипчук Р. Історія театру (від витоків до кінця ХІХ ст.) / Ростислав Пилипчук ; Олександр Клековкін (передмова) ; [упорядкув., підгот. текстів до друку: Мирослава Циганик, Роман Лаврентій]. – Львів, 2019.
23. Софронова Л. Старовинний український театр. Львів, 2004. 336 с.
24. Тобілевич С. Корифеї українського театру.– К.: Центр навчальної літератури, 2009. 540 с
25. Фіалко В. Театр України другої половини ХХ століття : образна лексика Київ. ВД "Антиквар", 2016. 427 с.

26. Чарнецький С. Історія театру в Галичині. Нариси, статті, матеріали, світлини. Львів: Літопис, 2014. 584 с.
27. Fisher, James and Felicia Hardison Londre. The Historical Dictionary of American Theater Modernism. – Toronto; Plymouth, 2008.
28. Forman, Edward. The Historical Dictionary of French Theater. – Plymouth, 2010.

Допоміжні

1. Веселовська Г. Український театральний авангард. К.: Фенікс, 2010. 368 с.
4. Клековкін О. THEATRICA : Лексикон [Текст] / Олександр Клековкін ; Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. К. : Фенікс, 2012. 800 с.
5. Малютіна Н.П. Українська драматургія кінця ХІХ – початку ХХ ст. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2008.
6. Матеріали до історії українського театру. Від витоків до початку ХХ ст. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ, 2016. – 280 с.
8. Оскар Г.Броккет, Франклін Г.Гілді. Історія театру (10-те видання)/Пер. з англійської: Тетяна Дитина, Назар Козак, Ганна Лелів, Галина Сташків. Львів: Літопис, 2014. 730с.
9. Патріс Паві. Словник театру. Львів, 2006. 640с
10. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія. Київ : НАКККіМ, 2012. 320 с. : іл.
11. Український театр ХХ століття : антологія вистав / за заг. ред. дра мистецтвозн. М. Гринишиної ; [Ін-т проблем суч. мистец. НАН України]. – К. : Фенікс, 2012
12. Український театр: шлях до себе. Здобутки. Виклики. Проблеми / за ред. С. Васильєва. Київ: КЖД «Софія», 2008. 145 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>
4. Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України. Режим доступу: <https://mari.kyiv.ua>
5. Національний Центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса. Режим доступу: <https://www.kurbas.org.ua/>
6. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського. Режим доступу: <http://mtlib.org.ua/>
7. Журнал «Український театр». Режим доступу: https://www.facebook.com/ukrainiantheatermag/?locale=uk_UA